

Saksansvarlig

Egil Johannes Hauge

Komite for oppvekst og kultur

30.11.2016

PS 45/16

Innstilling

- *Det ses generelt sett som positivt at man introduserer begrepet «fremragende læringsmiljø». Dette vil være et fint ambisjonsnivå for både skoleeier og skolen med sikte på sikre profesjonalitet og kvalitet i undervisningen.*
- *Begrepet «høyt læringspotensial» og hvordan dette skal forstås kan være vanskelig å få tak på og kan gjerne bearbeides videre.*
- *Det vurderes som positivt at betydningen av fellesskapet og det sosiale samspillet vektlegges.*
- *Det er behov for tiltak framover både for svake og sterke elever. Det kan være utfordrende å prioritere på god måte innenfor alle de kravene som stilles. Tiltakene som skisseres bør stort sett være tjenlige for alle uavhengig av hvilket «læringspotensial» man har.*

Behandling i Komite for oppvekst og kultur**30.11.2016****PS 45/16**

Forslag fra Knut Ole Bleke (SP), pva SP og Melhuslista:

Komite for oppvekst og kultur gir på vegne av Melhus kommune slikt høringssvar:

1. Melhus kommune er positive til at man gjennom denne utredninga setter fokus på lærings situasjonen for elever med høyt læringspotensiale, og støtter en presisering av at opplæringslovens paragraf 1-3 om tilpasset opplæring også gjelder denne elevgruppen.
2. Melhus kommune mener denne elevgruppa har behov for egne tiltak, tilpassa deres behov for utfordringer, progresjon og vanskelighetsgrad.
3. Melhus kommune vil peke på at elever med stort læringspotensial kan ha dette i alle typer fag, og at det skal finnes tilpassa opplæring i alle fagtyper. Den rådende realfagsatsinga skal ikke være begrensende for dette tilbudet.
4. Melhus kommune mener nasjonale myndigheter har ett overordna ansvar for forskning og kunnskapsformidling om denne elevgruppen, og hvordan læringa best kan legges opp. Lokale myndigheter og skolene har på sin side ett ansvar for aktivt oppfølging, implementering av nye læringsmetoder og aktiv jobbing med elevenes læring.
5. Melhus kommune vil understreke at mer tilpassa undervisning for elever med høyt læringspotensial ikke nødvendigvis betyr mer teoretisk undervisning. Utvalget peker på at kunnskapsbasert, variert og praktisk undervisning er viktig også for denne gruppen. Melhus kommune støtter dette, og ønsker nasjonale føringer som sikrer dette.
6. Melhus kommune vil understreke at basisen i skolehverdagen også for denne gruppa skal være klassetrinnet og jamnaldringer. Læringstiltak skal derfor ikke rokke ved deres tilhørighet i en stabil skoleklasse. Fellesskap og sosial tilhørighet er viktig og skal vektlegges.
7. Melhus kommune ber om at begrepet "høyt læringspotensial" vurderes videre.

Ved alternativ votering mellom Blekes forslag og rådmannens innstilling, ble Blekes forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Komite for oppvekst og kultur gir på vegne av Melhus kommune slikt høringsvar:

1. Melhus kommune er positive til at man gjennom denne utredninga setter fokus på lærings situasjonen for elever med høyt læringspotensiale, og støtter en presisering av at opplæringslovens paragraf 1-3 om tilpasset opplæring også gjelder denne elevgruppen.
2. Melhus kommune mener denne elevgruppa har behov for egne tiltak, tilpassa deres behov for utfordringer, progresjon og vanskelighetsgrad.
3. Melhus kommune vil peke på at elever med stort læringspotensial kan ha dette i alle typer fag, og at det skal finnes tilpassa opplæring i alle fagtyper. Den rådende realfagsatsinga skal ikke være begrensende for dette tilbudet.
4. Melhus kommune mener nasjonale myndigheter har ett overordna ansvar for forskning og kunnskapsformidling om denne elevgruppen, og hvordan læringa best kan legges opp. Lokale myndigheter og skolene har på sin side ett ansvar for aktivt oppfølging, implementering av nye læringsmetoder og aktiv jobbing med elevenes læring.
5. Melhus kommune vil understreke at mer tilpassa undervisning for elever med høyt læringspotensial ikke nødvendigvis betyr mer teoretisk undervisning. Utvalget peker på at kunnskapsbasert, variert og praktisk undervisning er viktig også for denne gruppen. Melhus kommune støtter dette, og ønsker nasjonale føringer som sikrer dette.
6. Melhus kommune vil understreke at basisen i skolehverdagen også for denne gruppa skal være klassetrinnet og jamnaldringer. Læringstiltak skal derfor ikke rokke ved deres tilhørighet i en stabil skoleklasse. Fellesskap og sosial tilhørighet er viktig og skal vektlegges.
7. Melhus kommune ber om at begrepet "høyt læringspotensial" vurderes videre.

Bakgrunn for saken:

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring «NOU 2016: 14 Mer å hente. Bedre læring for elever med stort læringspotensial». Ifølge denne er i hovedsak rammebetingelsene allerede på plass. Det foreslås imidlertid blant annet å endre loven slik at den tydeliggjør § 1-3 for å inkludere elever med stort læringspotensial.

Utredningen foreslår å legge til rette for kvalitet gjennom

- høye ambisjoner
- tilpasset opplæring
- variert undervisning
- vekst
- relasjoner
- samarbeid.

Det pekes også på at skoler må gi opplæring basert på følgende prinsipper:

- medvirkning og selvregulert læring
- relasjoner, kommunikasjon og samarbeid

- elevenes motivasjon og følelser
- elevenes forkunnskaper og interesser
- utfordringer slik at alle har noe å strekke seg etter
- vurdering for læring
- dybdelæring og tverrfaglighet

Høringen finnes for øvrig i sin helhet [her](#).

Saksutredning:

Temaet utredningen tar for seg er utfordrende. Fra rådmannens side trekkes frem kun noen få områder.

Det er positivt at man introduserer begrepet «fremragende læringsmiljø». Dette vil være et fint ambisjonsnivå for både skoleeier og skolen med sikte på å sikre profesjonalitet og kvalitet i opplæringstilbudet.

Begrepsbruk

Utvalget anbefaler at det arbeides systematisk med oppfølgingen av elever med «høyt læringspotensial». Dette forutsetter imidlertid at man har en god forståelse av definisjonen av dette. Det finnes som det sies i utredningen mange andre benevnelser. En definisjon som professor og forsker Roland S. Persson¹ står bak lyder slik:

”Den er spesielt begavet den som kontinuerlig overrasker både kunnskapsmessig og gjennom måten de omsetter kunnskap til praksis gjennom sine spesielle evner på ett eller flere områder”.

Definisjonen (forståelsen) som legges til grunn vil virke sterkt inn på oppfølgingen av utredningen. I denne gis blant annet «... kan lære raskt ..., ... svært langt foran sine jevnaldrende...,... generelt sett mer utholdende ..., ... gode på problemløsning ...» som eksempler på kjennetegn på elever med «ekstraordinært læringspotensial». Det er ikke usannsynlig at det vil være forskjell på om man som lærer er oppmerksom på elever som har ovenstående kjennetegn eller elever som «overrasker».

- *Begrepet «høyt læringspotensial» og hvordan dette skal forstås kan være vanskelig å få tak på og kan gjerne bearbeides videre.*

Felleskapet

Utvalget mener at «nivådeling som er for utbredt og for statisk, kan gi negative faglige og sosiale konsekvenser på samfunns- og individnivå». Videre sier utvalget at de vil «... understreke at det sosiale samspillet i en gruppe er spesielt viktig for at elever med stort læringspotensial skal prestere godt.»

Tilpasset opplæring trekkes frem flere ganger i utredningen. Begrepet er både uklart og vanskelig å praktisere. Ikke minst fordi det opp igjennom tiden har vært lagt svært ulikt innhold i det. Periodevis har dette vært oppfattet som et utgangspunkt for sterkere trykk på individualisering og i andre perioder et trykk på felleskapet som fundament. I stortingsmelding nr 31 (2007-08) står det for eksempel at det har funnet sted en «uheldig tolkning av tilpasset opplæring som førte til for sterk individualisering». At utredningen peker på farene ved statisk nivådeling ses som positivt.

- *Det vurderes som positivt at betydningen av felleskapet og det sosiale samspillet vektlegges.*

Tiltakene generelt

---

¹ Roland S. Persson svensk psykolog og ekspert på «särbegåvning»

Behovet for et «fremragende læringsmiljø» slik utredningen beskriver ambisjonsnivået omfatter alle elever. Det er nok å peke på rapporter de siste årene som viser at det er usikkert om utbyttet av for eksempel spesialundervisningen er godt nok. Fylkesmannens tilsyn med spesialundervisningen i 2012/13 i Oppland sa at det stort sett var tilfeldigheter som var styrende for tilbudet som elevene mottok. I tilknytning til Prakut (Praksisrettet utdanningsforskning, Forskningsrådet) sitt prosjekt i spesialundervisning sier professor Peder Haug: «Vi vet at mange har godt utbytte av spesialundervisningen, mens mange ikke har noe utbytte i det hele tatt.»

Utredningen tar også opp de utfordringene begavede elever står overfor når det gjelder opplevelsen av et godt læringsmiljø. Det bygges blant annet på Wendelborg, C og Caspersen, J. (2016) mv som legger til grunn elevers selvrapporterte karakterer i fagene norsk hovedmål skriftlig, matematikk, naturfag og samfunnsfag. Blant annet viser disse at elever med høye karakterer (6 i fagene) mobbes mer enn elever på karakternivåene 3 – 5. Til sammenligning viser en studie fra Høgskolen i Hedmark at ungdommer med dårlige karakterer blir mest mobbet. Forskerne ved høgskolen fant at dårlig psykisk helse og dårligere karakterer på ungdomsskolen var faktorer som kjennetegnet mobbeofre.

Mange av de utfordringene som beskrives gjelder mange barn uavhengig av om de faller inn under definisjonen utredningen legger til grunn. Tiltakene som skisseres bør stort sett være tjenlig for alle uavhengig av hvilket «læringspotensial» man har.

- *Det er behov for tiltak framover både for svake og sterke elever. Det kan være utfordrende å prioritere på en god måte innenfor alle de kravene som stilles. Tiltakene som skisseres bør stort sett være tjenlige for alle uavhengig av hvilket «læringspotensial man har».*

Rådmannens vurdering og konklusjon:

Rådmannen vurderer det som positivt at man legger opp til et høyt ambisjonsnivå når det gjelder læringsmiljø. Det vil allikevel være hensiktsmessig vise til de utfordringer som ligger i å få et godt begrepsbruk og også videre framover ivareta alle elevers behov for et «fremragende læringsmiljø».

Vedlegg:

Andre dokumenter som ikke er vedlagt saken:

- Opplæringsloven

